

Азарова А. О.,
Ткачук Л. М.,
Хошаба О. М.
Вус О. М.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПИВОВАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Досліджено сутність та значення державного управління конкурентоспроможністю продукції пивоварних підприємств за сучасних умов. Визначено різні підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність продукції». Наведено класифікацію параметрів конкурентоспроможності продукції. Виявлено основні фактори, надано їх обґрунтування та аналіз проблем державного управління у ринкових умовах і запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова. Конкурентоспроможність продукції, державне управління, конкурентні переваги, параметри, фактори

Abstract. The essence and significance of state management of competitiveness of brewery enterprises production under current conditions are investigated. Different approaches to the definition of "competitiveness of products" are defined. The classification of parameters of competitiveness of production is given. The main factors were revealed, their substantiation and analysis of problems of state management in market conditions were provided and ways of their solution were proposed.

Keywords. production competitiveness, public administration, competitive advantages, parameters, factors.

Конкурентоспроможність продукції є багатоаспектним і багатовимірним поняттям. Це порівняльна категорія, оскільки оцінка конкурентоспроможності здійснюється співставленням властивостей і характеристик продукції підприємств-конкурентів однієї галузі.

Науковці використовують різні підходи до розуміння поняття «конкурентоспроможність продукції». Тлумачення дослідників можна згрупувати таким чином: за властивостями та характеристиками продукції, за наявністю ринкових переваг та ступенем задоволення попиту споживачів, за прибутковістю виробника.

Значний теоретичний доробок є в напрямі моделювання процесів управління конкурентоспроможністю продукції підприємств [1-13].

Конкурентоспроможність продукції визначається споживачем, який, купуючи продукцію, визнає її відповідність своїм потребам. Конкурентоспроможною вважається продукція, у якій корисний ефект на одиницю витрат вищий, ніж у інших, і при цьому всі її критерії задовольняють вимогам споживачів. Проаналізувавши наявні в економічній літературі наукові визначення терміна «конкурентоспроможність продукції», можна стверджувати, що конкурентоспроможність продукції – поняття відносне, оскільки залежить від ринкового середовища та визначається на основі конкурентних переваг.

Серед параметрів конкурентоспроможності продукції виділяють економічні, технічні і нормативні.

Технічні параметри поділяють на ергономічні, естетичні і параметри призначення, економічні – на одноразові та поточні, а нормативні – на параметри безпеки, екологічності та патентної чистоти. Група нормативних і технічних параметрів є характеристикою якості продукції, її безпечності та екологічності.

Конкурентоспроможність продукції є результатом діяльності підприємства, а умови, що її забезпечують, – факторами.

Фактори конкурентоспроможності продукції класифікуються по групам. За середовищем виникнення фактори поділяються на зовнішні і внутрішні, за вартісною характеристикою – на цінкові і нецінові, за характером дії – на основні і додаткові, за тривалістю дії – на постійні і змінні, за сферою впливу – на маркетингові, економічні, виробничі, науково-технічні, екологічні тощо.

Провідну роль відіграють фактори економічного механізму, до яких належить ціноутворення, фінансування, кредитування, стимулювання попиту населення на продукцію, експорт продукції тощо.

Основу для підвищення конкурентоспроможності продукції складають фактори державного рівня управління, оскільки вони визначають рівень добробуту споживачів і їх попит, стратегію розвитку підприємства, регіону і країни загалом.

На жаль, саме низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції знаходиться на перешкоді розширення експортного потенціалу країни. Отже, пріоритетним завданням державної політики в сфері зовнішньої торгівлі має бути розроблення заходів та створення умов підвищення конкурентоспроможності продукції, зокрема пивоварної галузі, яка може бути доволі прибутковою. Панівною стратегією має бути така, як протекціонізм щодо розвитку такої пріоритетної галузі, якою є пивоварна промисловість.

Реалізація протекціоністської конкурентної стратегії держави в пивоварній галузі вимагає:

- вивчення факторів ефективної конкуренції пивоварної галузі на національному ринку та в інших країнах;
- проведення активної реструктуризації пивоварень та прискорення розвитку конкурентоспроможних пивоварних підприємств;
- підвищення ефективності пивоварного виробництва, зменшення його енергомісткості;
- забезпечення узгодження інтересів державного та приватного секторів пивоварного виробництва;
- розвиток ринкової інфраструктури, підвищення кваліфікації фахівців пивоварень;
- удосконалення та стабілізація нормативно-правової бази конкуренції відповідно до світової практики;
- відмови від надання прямих та прихованих субсидій збитковим пивоварним виробництвам.

У цілому довгострокова стратегія розвитку пивоварної галузі передбачає як стимулювання нарощування експортного потенціалу, так і забезпечення потреб внутрішнього ринку її продукції за умови розширення внутрішнього попиту держави, суб'єктів господарювання і населення.

Основним завданням державної політики в пивоварній галузі на середньостроковий період є обґрунтований вибір певної кількості підприємств, які за умов незначних фінансових вкладень зможуть стати точками стабілізації розвитку цієї галузі, а з часом трансформуватися у центри зростання індустріальної складової національного пивоваріння. При цьому орієнтиром повинні бути пивоварні підприємства, які застосовують високі виробничі технології, розвиток яких дасть можливість поступово інтегруватися у світове економічне середовище, зберігаючи та примножуючи інноваційний та технологічний потенціал пивоварної галузі.

Висновки: Під час оцінювання конкурентоспроможності вибраної продукції на перспективу необхідно використовувати прогностичну інформацію про неї, а також враховувати перспективні тенденції на ринку та інформацію про зміну діючих у країні стандартів і законодавства щодо виробництва даної продукції та динаміки споживчого попиту.

Перспективним варіантом успішної реалізації державної конкурентної стратегії у пивоварній галузі є застосування кластерної моделі розвитку пивоварної промисловості. Така модель розвитку є моделлю співробітництва підприємств пивоварної галузі в регіоні або за технологічним виробничим ланцюгом, що дає змогу об'єднаним підприємствам легше пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, спеціалізуватися на виробництві конкурентоспроможних видів пивоварної продукції, з меншими витратами впроваджувати інновації та ефективно використовувати залучені інвестиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова А. О., Житкевич О. В. Розроблення принципів побудови раціонального методу формалізації процесу оцінювання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Інноваційна економіка. № (41). 2013. С. 93–96.
2. Азарова А. О., Житкевич О. В. Метод ідентифікації рівня конкурентоспроможності підприємств. Сборник научных трудов SWORLD. Выпуск 1. Т.28. Экономика. – Иваново : МАРКОВА АД. 2014. С. 86–88.

3. Азарова А. О., Житкевич О. В. Побудова комплексної цільової програми підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. № 4. С. 99–104.
4. Азарова А. О., Житкевич О. В. Аналіз існуючих програмних засобів щодо оцінювання рівня конкурентоспроможності українських підприємств. *Молодий вчений*. 2015. №5. С. 145–148.
5. Азарова А. О., Житкевич О. В. Управління конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки : збірник наукових праць*. Вип. 28. Ч.2. Чернівці : БДФЕУ, 2015. С. 94–96.
6. Азарова А. О., Житкевич О. В. Управління ККСП вітчизняних підприємств як базовий важіль забезпечення інноваційного розвитку економіки. *Коллективна монографія: Socio-economic problems of management : Collective monograph: Thorpe-Bowker®*, Melbourne, Australia, 2015. pp. 209–218.
7. Azarova A., Zhytkevych O. Assessment of level of competitiveness of the enterprise by means of mathematical apparatus of artificial intelligence. *Science and Education : materials of the VI International research and practice conference, Munich*. 2014. pp. 169–171.
8. Azarova A., Moroz O. O., Zhytkevych O. Mathematical method of enterprise competitiveness level evaluation by using Hopfield network. *Actual problems of economic*. – № 11 (149). – 2013. – pp.149–154.
9. Azarova A., Zhytkevych O. Calculation methods of domestic enterprises' competitiveness evaluation *Economic Annals-XXI*. № 3–4 (1). 2013. pp. 93–95.
10. Azarova A., Zhytkevych O. Mathematical methods of identification of Ukrainian enterprises competitiveness level by fuzzy logic using. *Economic Annals-XXI*. № 9–10 (2). 2013. pp. 59–62.
11. Азарова А. А., Житкевич Е. В. Математический метод оценки количественных и качественных параметров идентификации уровня конкурентоспособности отечественных предприятий на основе нечеткой логики. *Экономика и предпринимательство*. № 10. 2013. С. 324–327.
12. Азарова А. А., Житкевич Е. В., Года Е. А. Математическая и структурная модели оценки конкурентоспособности отечественных предприятий. *Экономика и предпринимательство*. №8 (37) 2013. С. 283–286.
13. Азарова А. О. Розроблення математичного методу управління конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств. 2016. URL : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11258/127.pdf?sequence=3> (дата звернення: 22.04.2019).

Азарова Анжеліка Олексіївна – к.т.н., проф. каф. МБІС, заст. декана Факультету менеджменту та інформаційної безпеки з наукової роботи та міжнародного співробітництва Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: azarova.angelika@gmail.com.

Ткачук Людмила Миколаївна – к.е.н., доц. каф. МБІС, заст. декана Факультету менеджменту та інформаційної безпеки з навчально-методичної роботи Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com.

Хошаба Олександр Мирославович – к.т.н., доцент кафедри програмного забезпечення.

Вус Ольга Миколаївна – студентка групи МОЗ-15, Факультет менеджменту та інформаційної безпеки.

Azarova A. Anzhelika – Ph.D., Professor, Deputy dean of the Faculty of management and information security by scientific work and international cooperation Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: azarova.angelika@gmail.com.

Ljudmila Tkachuk – PhD (Ec), Assistant Professor, Deputy dean of the Faculty of management and information security by educational work of Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, email : ludatkachuk2017@gmail.com.

Khoshaba Olexandr – PhD (Tech), assistant professor.

Vus Olga – student of gr. MOZ-15, Faculty of management and information security.